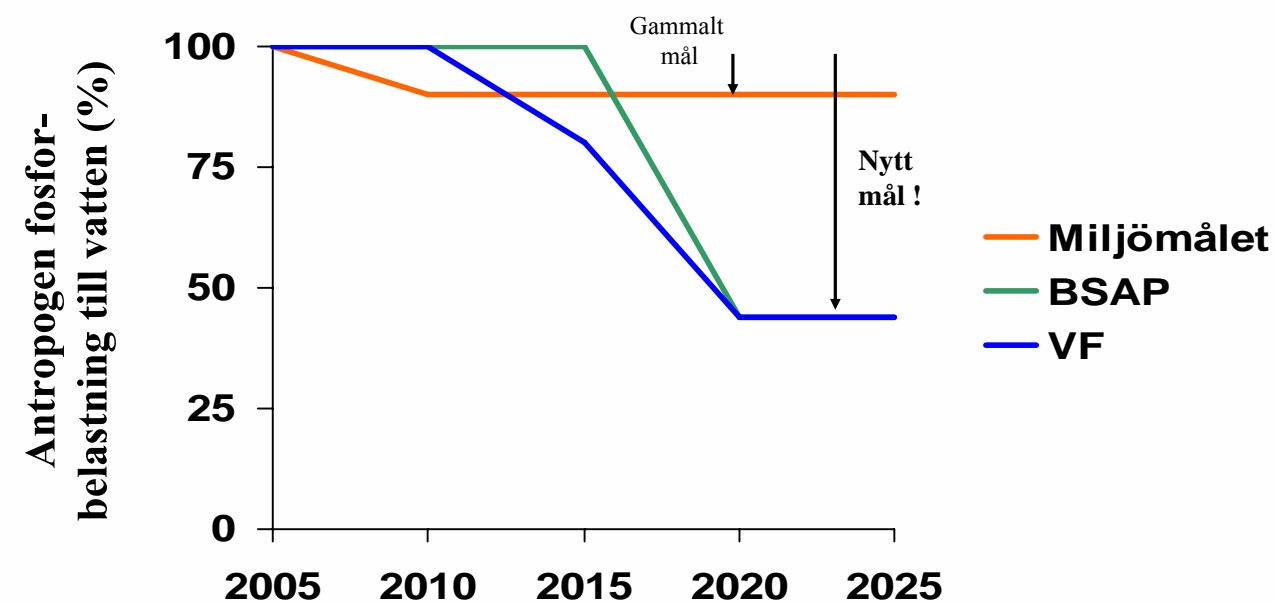

Vattendirektivet

Åtgärdsprogram – hur påverkas lantbrukarna?

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt
Martin Larsson
martin.h.larsson@lansstyrelsen.se

En ny spelplan

Innehåll

- Kort om Vattendirektivet
- Åtgärder – vad kan det innebära?

Bakgrundsinformation vattendirektivet

- Ramdirektivet för vatten (2000/60/EG)
- "God status" år 2015 (i undantagsfall 2021 eller 2027)
- sjöar, vattendrag, kustvatten, grundvatten
- Följer avrinningsområden (ej administrativa gränser)

Fem vattenmyndigheter i Sverige

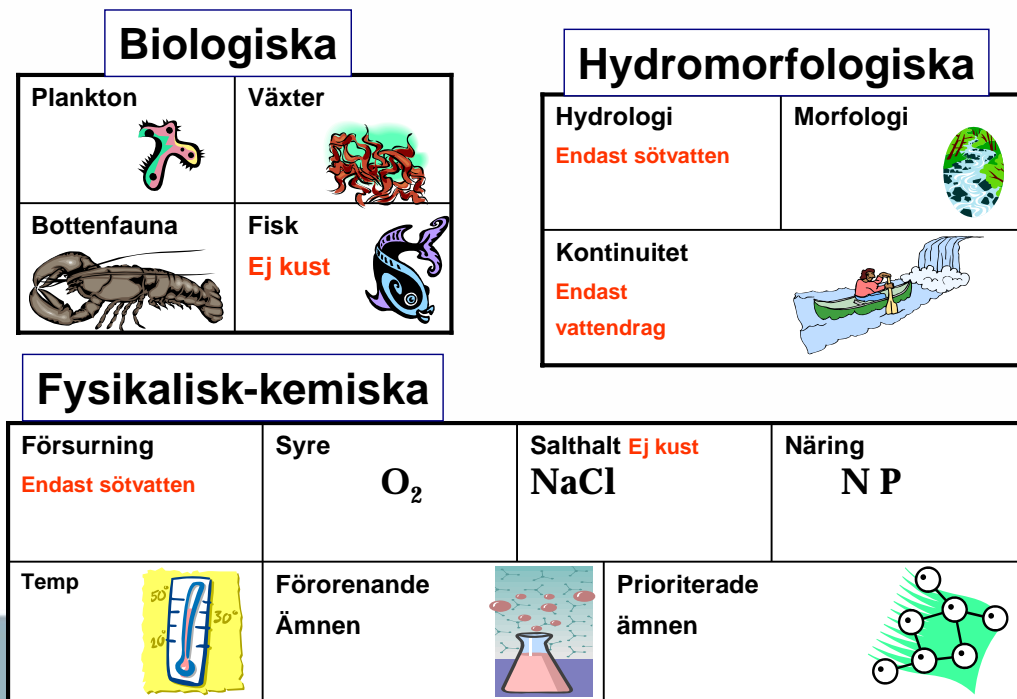

- ### Vad är målet?
- God status
 - God tillgång
 - Ingen försämring
 - Hållbart utnyttjande
 - Framtida generationer ska få uppleva god vattenkvalitet

Tidplan och arbetsprocess

- 1 mars – 1 sept. 2009 samråd om åtgärdsprogram, förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och miljöbedömning
(samrådsmöten i mars: 16 Katrineholm, 17 Örebro, 18 Uppsala, 19 Stockholm, 23 Västerås, 24 Ludvika och dessutom samverkansmöten för alla avrinningsområden)
- 22 december 2009 beslut om åtgärdsprogram och förvaltningsplan
- 2012 åtgärder ska vara påbörjade för att nå god status
- 2015 God status ska vara nådd (tidsundantag till 2021 eller 2027)

Kvalitetsfaktorer – Vad är god status

Inga vatten får bli sämre

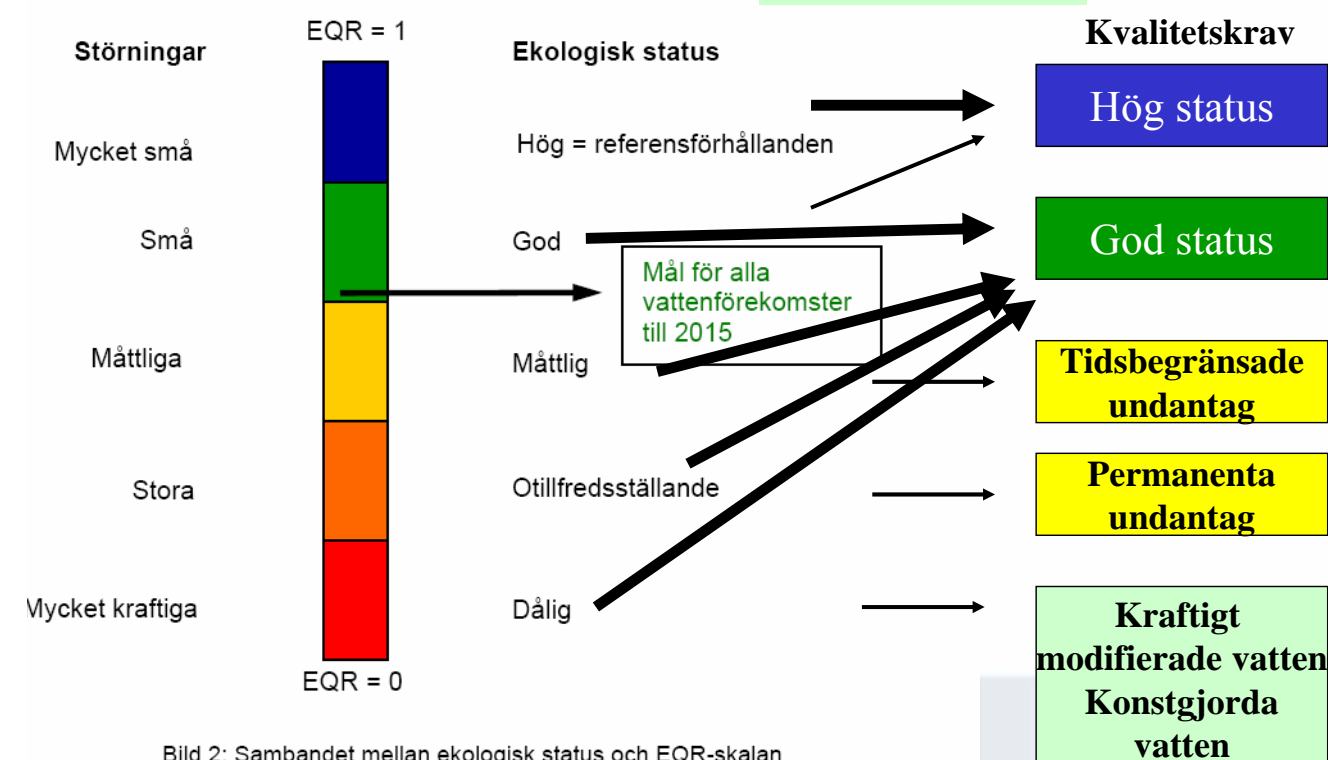

Bild 2: Sambandet mellan ekologisk status och EQR-skalan

God vattenstatus

Grundvatten - i denna cykel bedöms:

- Kemisk status:
 - nitrat
 - klorid
 - sulfat
 - bekämpningsmedel
- Kvantitativ status

Statusklassning

God

Uppnår ej god

Ramar för åtgärdsprogram

- Vattendelegationen beslutar – det är en “styrelse” bestående av 11 representanter för länsstyrelser, kommuner, andra myndigheter, näringen, universitet med landshövdingen i Västmanlands län som ordförande
- Andra myndigheter verkställer t.ex. jordbruksverket, länsstyrelsen, kommuner

Åtgärdsprogram

- Pågående process
 - remiss 1 mars till 1 sept 2009
 - beslut 22 dec 2009

6 kap Vattenförvaltningsförordningen

5 § Ett åtgärdsprogram för vattendistrikt skall bl.a. innehålla

-åtgärder för att reglera diffusa utsläpp av förorenande ämnen

6 kap Vattenförvaltningsförordningen

5 § Ett åtgärdsprogram för vattendistrikt skall bl.a. innehålla

- åtgärder för att begränsa att föroreningar indirekt tillförs grundvatten

6 kap Vattenförvaltningsförordningen

5 § Ett åtgärdsprogram för vattendistrikt skall bl.a. innehålla

- åtgärder för att motverka alla andra betydande negativa konsekvenser för vattenmiljön, särskilt de åtgärder som behövs för att nödvändig ekologisk status skall kunna nås när det gäller vattenförekomsternas hydromorfologiska förhållanden

6 kap Vattenförvaltningsförordningen

5 § Ett åtgärdsprogram för vattendistrikt skall bl.a. innehålla

- de förslag till föreskrifter som behövs för att övriga åtgärder skall kunna genomföras

Åtgärdsprogram

- " ..det behövs ett brett åtgärdsprogram för att bibehålla och förbättra kvaliteten på vattenmiljön."
- "Inriktningen ska därför vara att åtgärdsprogrammet anger breda insatser som når alla eller de flesta vattenförekomster med miljöproblem, att det utgörs av en tydlig kravnivå och att de är obligatoriska."

Åtgärdsprogram

- ”Angreppssättet bör därför i huvudsak vara att förändra och anpassa styrmedlen (juridiska, ekonomiska, informativa) så att myndigheter och kommuner (och i förlängningen olika verksamhetsutövare) gör rätt överväganden för att uppnå miljökvalitetsnormerna.”

Åtgärdsprogram

- ”Det är myndigheter och kommuner som ansvarar för att vidta dessa åtgärder.”
- Åtgärderna ska vara vidtagna senast den 22 december 2012

Åtgärdsprogram

”**Jordbruksverket** behöver.. ..fastställa en föreskrift med syfte att minska läckaget från jordbruksmark, särskilt i områden med vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status, och då särskilt beakta krav på funktionella skyddszoner och krav på rening av dräneringsvatten.”

Åtgärdsprogram

” **Jordbruksverket** behöver, i samarbete med **länsstyrelserna**, prioritera sin rådgivning till jordbruksföretag som bedriver verksamhet inom områden med vattenförekomster som inte uppnår god status..”

Åtgärdsprogram

” **Kammarkollegiet** behöver, i samarbete med **länsstyrelserna**, upprätta en plan för att åtgärda vandringshinder som påverkar vattenförekomster så att de inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status. ”

Åtgärdsprogram

” **Skogsstyrelsen** behöver.. ..fastställa föreskrift som ställer krav på funktionella kantzoner och andra skyddsåtgärder intill vattenförekomster så att befintlig status bibehålls eller förbättras.”

Åtgärdsprogram

” **Länsstyrelserna** behöver göra en översyn av befintliga tillståndspliktiga verksamheter..”
 ”..samt säkerställa genomförande av erforderlig egenkontroll..”

Åtgärdsprogram

- ” **Kommunerna** behöver, inom sin tillsyn av verksamheter som kan ha en inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.”

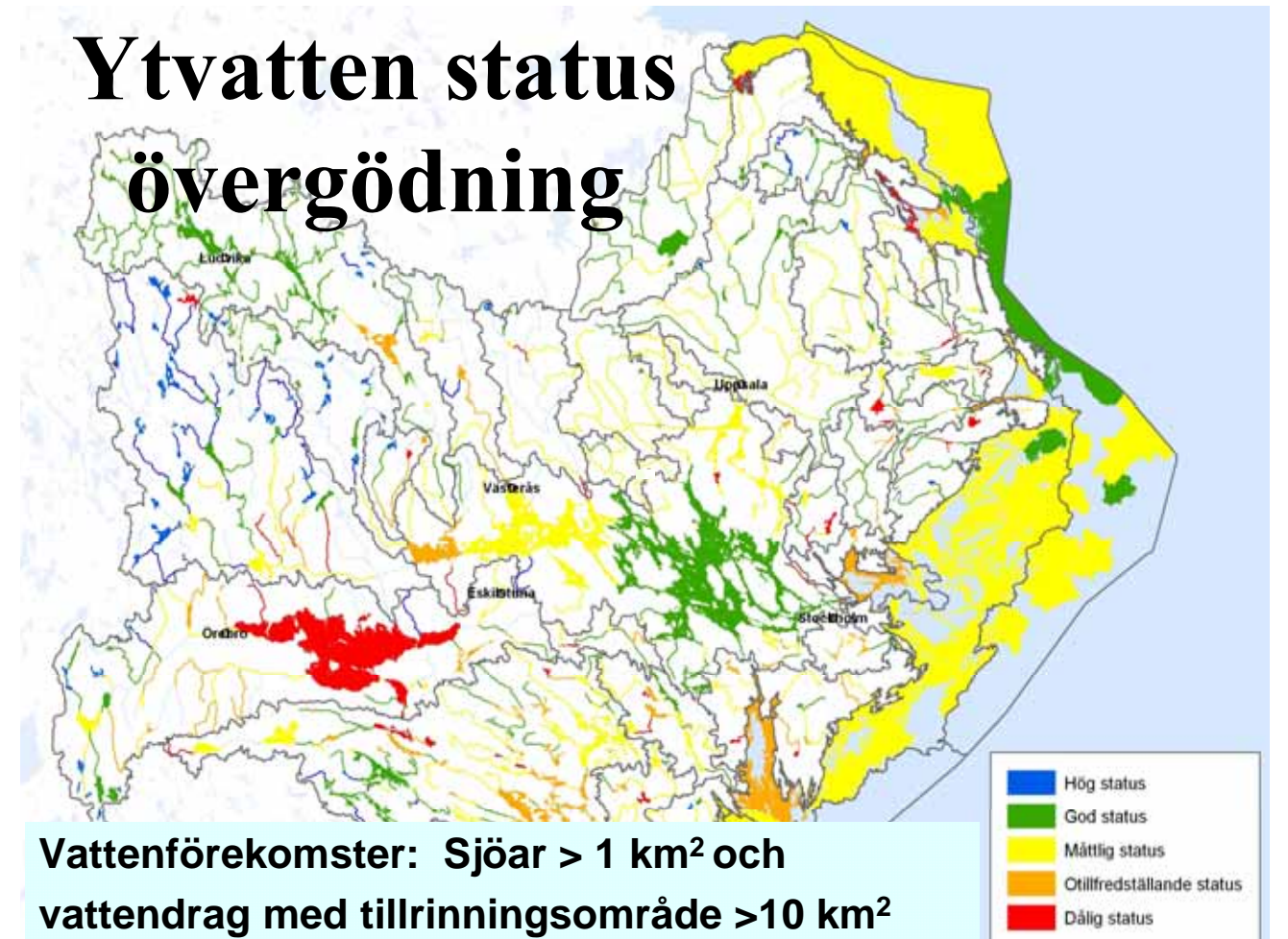
Ur miljöbalken:

3 § Myndigheter och kommuner skall **säkerställa** att de miljö kvalitetsnormer som meddelats uppfylls när de

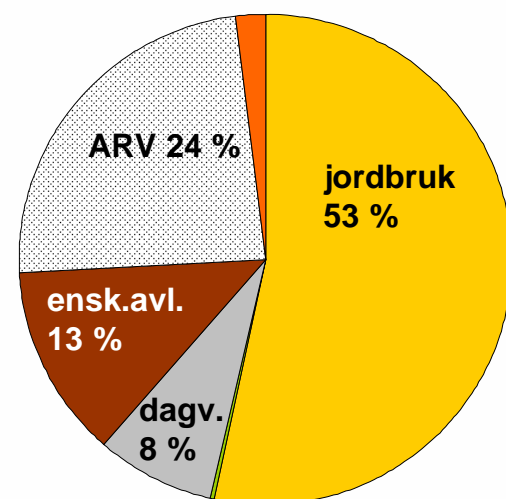
- prövar tillåtlighet, tillstånd, godkännanden, dispenser och anmälningsärenden,
- utövar tillsyn, eller
- meddelar föreskrifter.

Vid planering och planläggning skall kommuner och myndigheter iaktta miljö kvalitetsnormer

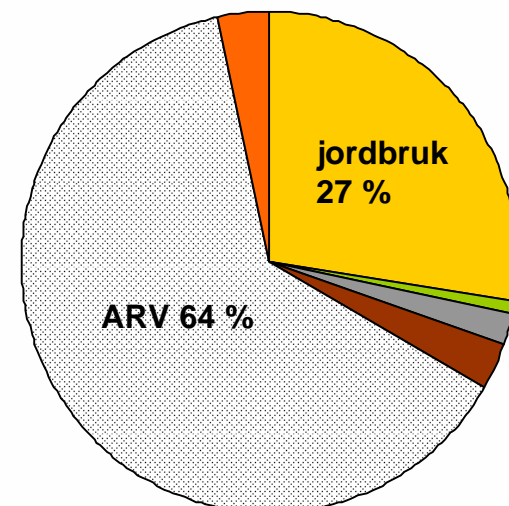
Ytvatten status övergödning

Källfördelning Norra Östersjöns vattendistrikt (t EGÖ)

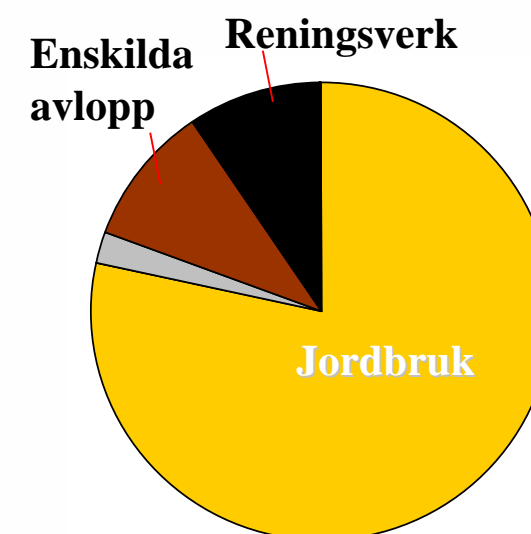

Antropogent fosfor

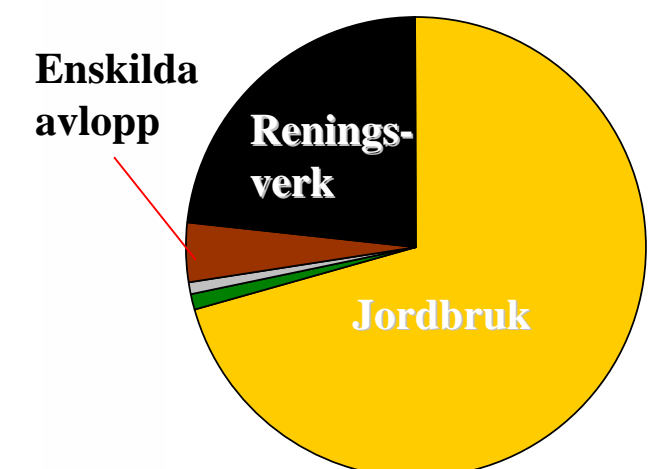

Antropogent kväve till havet

Källfördelning för Sagån

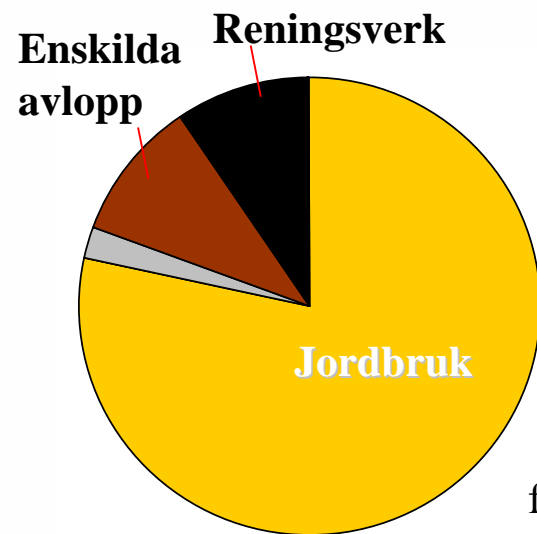

Antropogent fosfor

Antropogent kväve

Åtgärdsbehov för fosfor - Sagån

	Fosforhalt (µg/l)
idag	175
för god status d.v.s. 2021	89
reduktionsbehov totP	86 ≈ 50 %
- " - antropogent P	~ 80 %

Möjliga åtgärder:

- odlingsåtgärder (gödsling, jordbearbetning)
- skyddszoner →
- rening av dräneringsvatten
 - våtmarker
 - sedimentationsdammar →
 - kalkfilterdiken
 - kalkfilter, lecafilter
- utformning av diken som minskar risken för förluster
- ökad tillsyn →
- utbildning och information t.ex. genom Greppa näringen →

Nya forskningsprojekt SLF:

- Stallgödsling som anpassas till fosforstatus och typ av jord för att minska fosforläckaget från jordbruksmark
- Identifiering av organiskafosforformer i åkermark; vilka bidrar till övergödning?
- Fånggröda för fosfor
- Alven - en viktig länk i förståelsen av fosforutlakning för valet av motåtgärder
- Metoder för minskat fosforläckage och ökat växtnäringsutnyttjande vid användning av flytgödsel motåtgärder
- Designade våtmarker för minskning av fosforförluster från "hot-spots" i jordbruksområden
- Minskad fosfor i gödsel från ungnötsuppfödning
- Ny teknik för förbättrad insamling av data till fosformodeller

Vem skall betala för åtgärder?

- Enligt direktivet gäller principen att förorenaren skall betala
- År 2010 ska Sverige ha en prispolitik som ska främja ett effektivt och hållbart nyttjande av vattenresurserna

Vem skall betala för åtgärder?

- Pressmeddelande 23 december 2008 Miljödepartementet

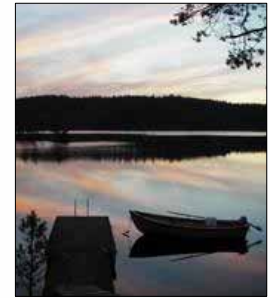
- regeringen tillsätter utredning kring ekonomiska styrmedel för att förbättra vattenkvaliteten

”Vi vill få kunskap om det finns anledning att komplettera eller på annat sätt ändra nuvarande ekonomiska, administrativa eller andra styrmedel för vattenanvändningen”

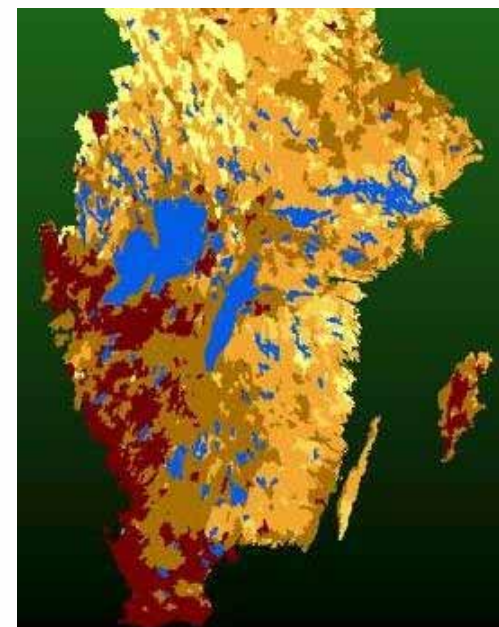
Utmaningar – för att nå god vattenstatus

- Minska övergödningen
- Tiden!!
- Samordning och samarbete
 - mellan myndigheter
 - mellan olika sektorer
 - mellan olika direktiv / lagstiftning
- Samverkan som leder till genuin delaktighet
- Beredskap för förändringar

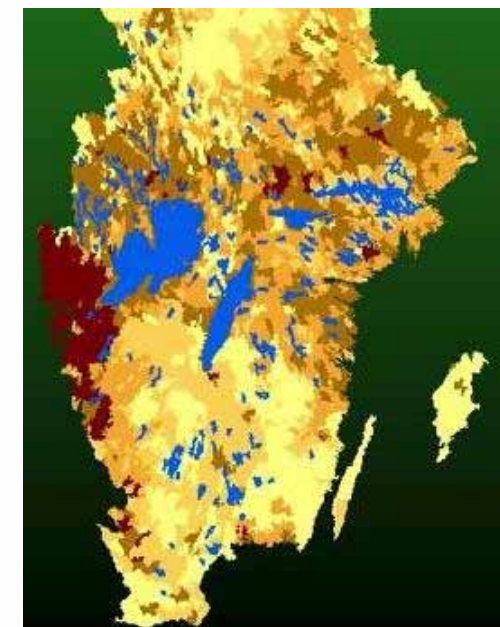

Läckage från jordbruksmark

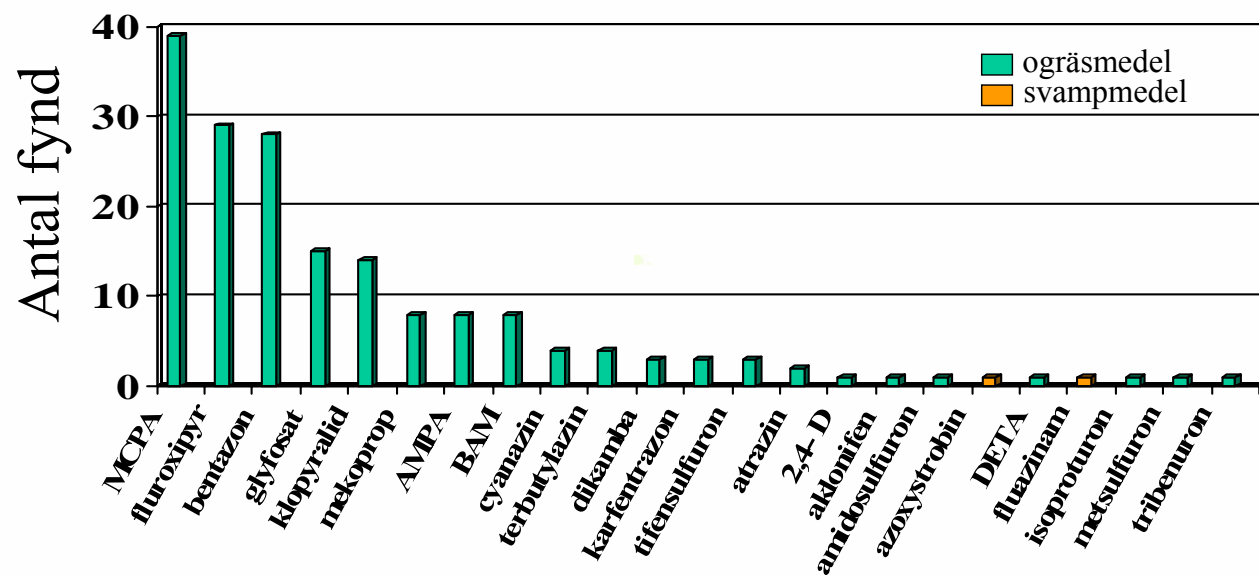
Kväve

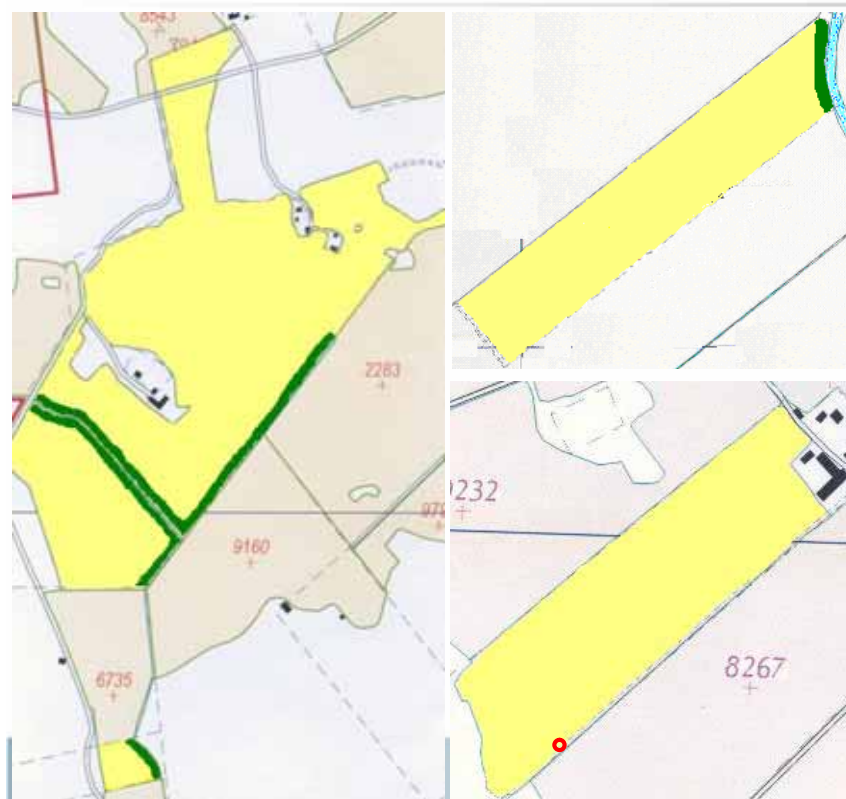
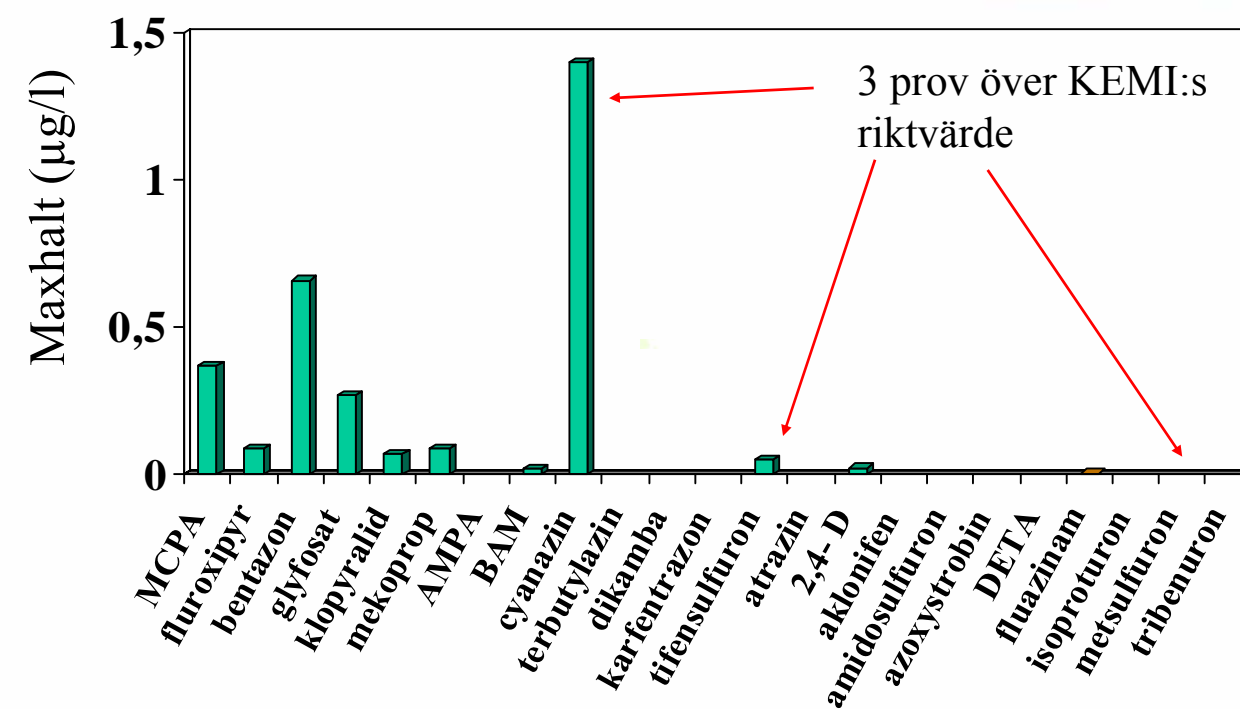
Fosfor

Fynd av bekämpningsmedel

Fynd av bekämpningsmedel

“Ersättning ges för skydds-zoner som anläggs utmed vattenområde på åkermark. Vattenområdet ska vara utmärkt på den topografiska kartan eller vara vattenförande hela året.”

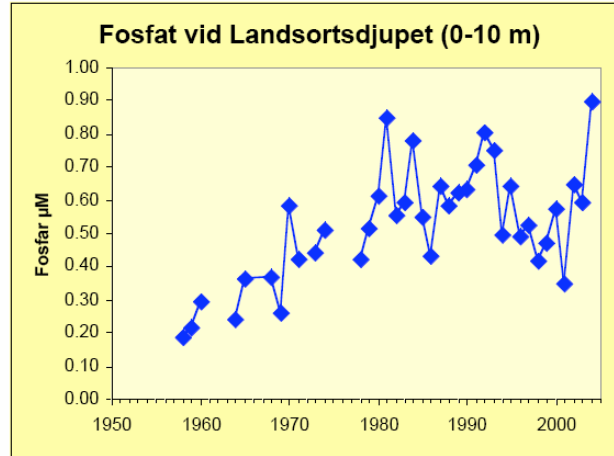
Utmaningar – för att nå god vattenstatus

- Minska övergödningen
- Skydd av grundvatten
- Förhindra läckage från förorenad mark eller sediment
- Återställa vandringvägar för fisk mfl
- Förebygga översvämningar
- Minska utsläpp av giftiga ämnen

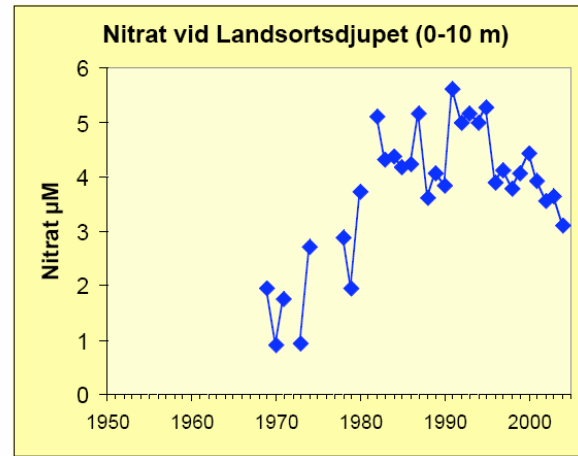

Hur ser det ut i våra vatten ?

Fosfor

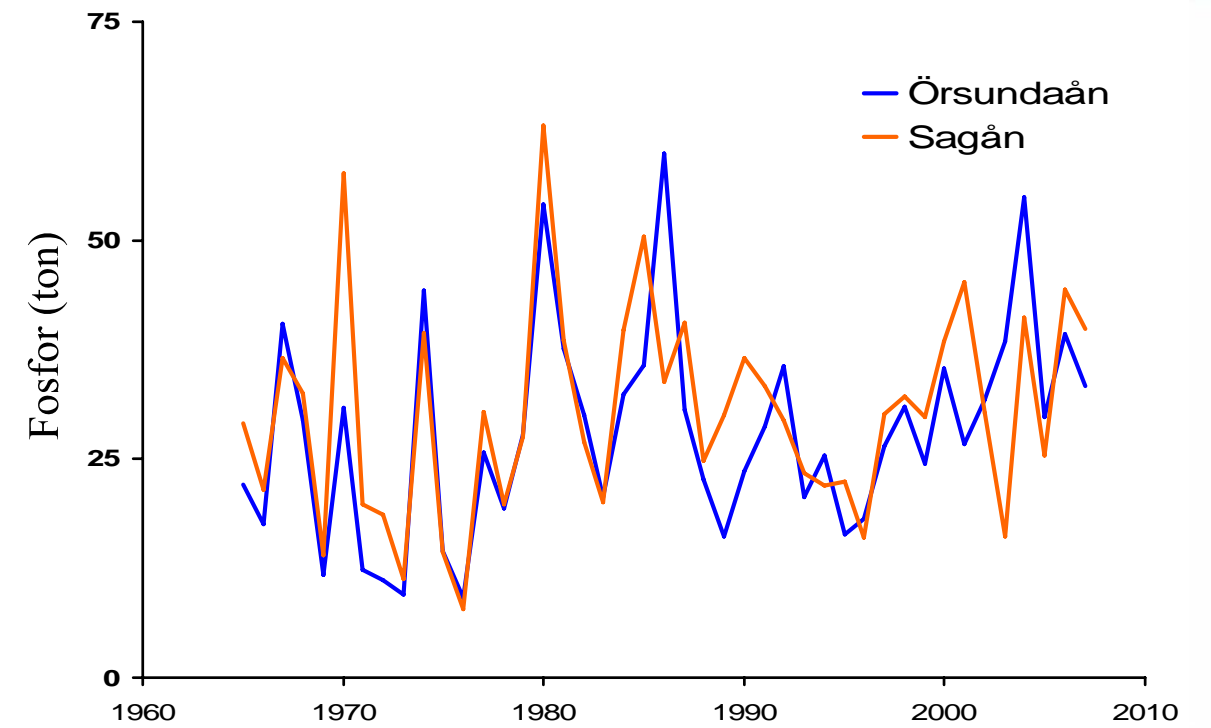

Kväve

Ulf Larsson, Stockholms Universitet
Lars Andersson, SMHI

Hur ser det ut i våra vatten

Hur ser det ut i våra vatten

